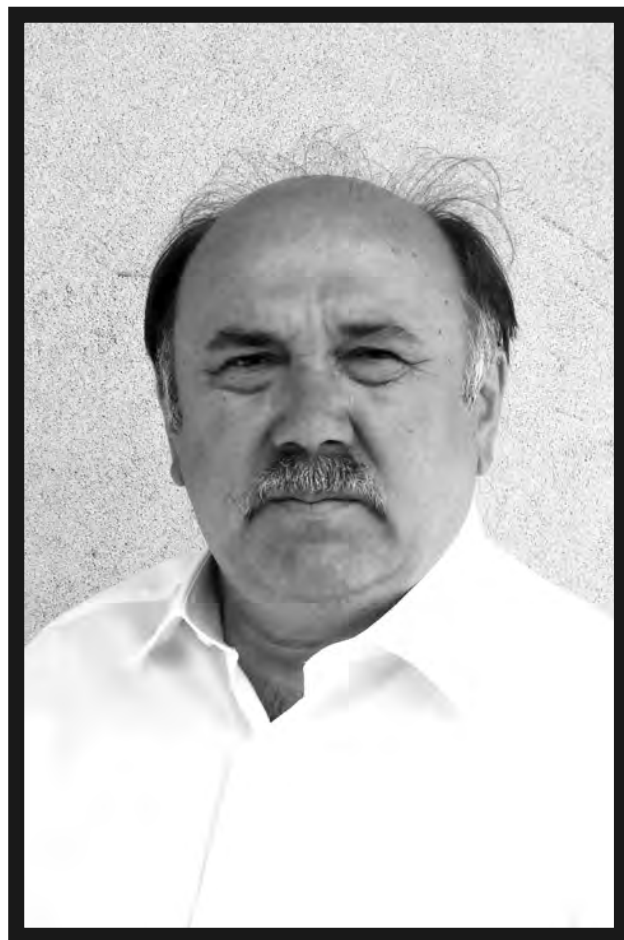

Віра Мелешко

ДУХОВНО НЕ ОКУПОВАНИЙ: УКРАЇНЕЦЬ ОЛЕКСІЙ НЕЖИВИЙ

Певно, Олексій Неживий не міг передбачити / повірити, що в сучасній Україні розпочнуться військові дії, точитимуться криваві бої, що сила-силенна люду зрушить зі свого місця, піде / поїде / вимушено переселиться в інші краї / області / держави. Зірветься зі свого, а таки свого Луганська й Олексій Іванович та прибуде на Полтавщину першого немирного року – 2014-го. Візьме із собою дружину Людмилу, доньку Оксану, кілька валіз із книгами (то лише децизи з домашньої тисячатомної бібліотеки), сумку з документами – і вже не в Луганську, де мешкав від 1980 року, де навчався в педагогічному інституті, де із 15 серпня 1984 року перебував на викладацькій роботі. Уже не в Луганську, але й у Луганську, бо він, О. І. Неживий, професор, доктор філологічних наук, кандидат педагогічних наук, літературознавець, краєзнавець, прозаїк, публіцист, журналіст, автор понад 400 наукових і науково-публіцистичних публікацій із різних галузей гуманітаристики, своєю невсипущою працею тримає оборону рідного українського Сходу. Тримає разом зі збройними вояками, сукупно з волонтерами, поряд із лікарями, військовими кореспондентами, капеланами, охороняє Україну Словом, стверджуючи: «Луганщина – земля українська». Він знає, що «не тільки териконами, шахтами, великими промисловими підприємствами знаний наш край. З давніх-давен тут розвивається найдорожче – національна культура українського народу. Саме українська література представлена іменами видатних митців – Шевченківських лауреатів, що є найбільш красномовним запереченням якоїсь особливої “культури Донбасу”».

А ще пан Олексій єднає Україну: звідси, зі своєї, а таки своєї Полтавщини (шлях життєвий О. Неживого бере свій початок із села Хитці Лубенського району) мандрує часово-просторово до Григора Тютюнника (видання «Григір Тютюнник і Луганщина», «Григір Тютюнник: текстологічна і джерелознавча проблематика життя і творчості»), до своїх колег-спілчан (упродовж 1999 – 2004 років був головою Луганської обласної організації НСПУ, у вересні 2017 року

*Олексій Іванович Неживий (09.03.1957–17.06.2019) –
учений-літературознавець, письменник, педагог,
журналіст, краєзнавець, культурно-громадський діяч
Фото – <https://uk.wikipedia.org/wiki>*

знову обраний очільником письменників луганського українського краю), до однодумців-педагогів (у листопаді 2015 року він провів семінари для вчителів української мови та літератури в кількох містах Луганської області, які знаходяться на підконтрольній Україні території).

«Духовна окупація страшніша за територіальну», – думка, яку часто повторює / виголошує О. Неживий. Щоб українці не були духовними ра-

*Віра Мелешко й Олексій Неживий на презентації
в Полтавській обласній універсальній науковій бібліотеці імені Івана Котляревського
Фото, 20.05.2018 р.*

бами, з ініціативи та за безпосередньої участі Олексія Івановича на Луганщині відкрито музеї Бориса Грінченка (власне, Грінченко, за словами професора М. Степаненка, став «творчим натхненником талановитого письменника і літературознавця») та Григора Тютюнника (давню клопотався проблемою створення в Шилівці на Полтавщині літературно-меморіального музею братів Тютюнників).

Запобігаючи денационалізації земляків, О. Неживий понад 10 років (2003–2014) виконував обов'язки відповідального секретаря журналу «Бахмутський шлях». Уже в час війни він долучився до видання літературно-художнього журналу «Полтавська криниця» – своєрідного продовження кращих традицій літературних часописів Полтавщини. Не просто долучився, а став його головним редактором. Під час презентації журналу Олексій Іванович зазначив: «Редакційний портфель хронологічно й географічно дуже різноманітний. Це й літературне сьогодення, і твори, які були написані давно, але не видавалися. Наприклад, значна частина творчості Панаса Мирного не опублікована. У наступних номерах друкуватимемо листи Олени Пчілки, листування Панаса Мирного й Сергія Єфремова... Для нас важливий саме полтавський літературний контекст».

У його найрідніших Хитцях найсмачнішою була вода «з нашого колодязя». «Вода з колодязя» – остання прижиттєва книга Олексія Неживого. Остання, бо в пору земного буття, звільняючи українські дже-

рела від мулу, він не жалів себе, свого серця. Керувався Франковою настановою: «Працювать, працювать, працював / і в праці сконать», чув Грінченків заклик: «Праця єдина з неволі нас вирве, / Нумо до праці, брати».

Добре те, що невтомна подвижницька діяльність О. Неживого належно пошанована. Він – лауреат премій імені Івана Огієнка (2005), «Благовіст» (2006), імені Володимира Сосюри (2007), Бориса Грінченка (2008), Володимира Малика (2009), Дмитра Нитченка (2010), Василя Симоненка (2010), Панаса Мирного (2011), Олександра Білецького (2015), Івана Котляревського (2016). Нагороджений знаками Міністерства освіти і науки України «Відмінник освіти України», «Василь Сухомлинський», Почесною відзнакою Національної спілки письменників України, медаллю «Будівничий України» Всеукраїнського товариства «Прогрес» імені Тараса Шевченка, Почесними грамотами Міністерства освіти і науки України, Полтавської обласної ради.

Нащадок гайдамацького ватажка, Олексій Неживий давав лад у сучасному йому світопросторі, мандруючи від минулого через теперішнє до майбутнього, аби зберегти на віки-вічні Україну. Війна порушила кордони його хронотопу, вона вкоротила йому віку, але він, Олексій Іванович Неживий – полтавець-луганець-українець, залишився вільним, бо уник духовної окупації.